

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (трети състав)

21 септември 2017 година *

„Преюдициално запитване — Директива 2005/36/ЕО — Признаване на професионалните квалификации — Зъботехници — Условия за упражняване на професията в приемащата държава членка — Изискване за задължително посредничество на лекар по дентална медицина — Прилагане на това изискване по отношение на клиничните зъботехници, които упражняват професионална дейност в държавата членка по произход — Член 49 ДФЕС — Свобода на установяване — Ограничаване — Обосноваване — Цел от общ интерес да се осигури закрилата на общественото здраве — Пропорционалност“

По дело C-125/16

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Prim'Awla tal-Qorti Ċivili (Граждански съд, първи състав, Малта) с акт от 23 февруари 2016 г., постъпил в Съда на 29 февруари 2016 г., в рамките на производство по дело

Malta Dental Technologists Association,

John Salomone Reynaud

срещу

Superintendent tas-Saħħa Pubblika,

Kunsill tal-Professjonijiet Kumplimentari għall-Mediċina,

СЪДЪТ (трети състав),

състоящ се от: L. Bay Larsen, председател на състава, M. Vilaras, J. Malenovský, M. Safjan (докладчик) и D. Šváby, съдии,

генерален адвокат: P. Mengozzi,

секретар: R. Schiano, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 2 март 2017 г.,

като има предвид становищата, представени:

- за Malta Dental Technologists Association и г-н Reynaud, от T. Azzopardi, avukat,
- за Kunsill tal-Professjonijiet Kumplimentari għall-Mediċina, от S. Bailey и V. Cuschieri, avukati,

* Език на производството: малтийски.

- за малтийското правителство, от A. Buhagiar, в качеството на представител,
- за чешкото правителство, от J. Vlácil и M. Smolek, в качеството на представители,
- за испанското правителство, от A. Rubio González и A. Gavela Llopis, в качеството на представители,
- за италианското правителство, от G. Palmieri, в качеството на представител, подпомагана от M. Russo, avvocato dello Stato,
- за австрийското правителство, от G. Eberhard, в качеството на представител,
- за полското правителство, от B. Majczyna, в качеството на представител,
- за Европейската комисия, от H. Støvlbæk и J. Aquilina, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 1 юни 2017 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на членове 49, 52 и 56 ДФЕС, както и на Директива 2005/36/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 септември 2005 година относно признаването на професионалните квалификации (ОВ L 255, 2005 г., стр. 22; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 8, стр. 3 и поправки в ОВ L 271, 16.10.2007 г., стр. 18, ОВ L 33, 3.2.2009 г., стр. 49 и ОВ L 305, 24.10.2014 г., стр. 115), изменена с Директива 2013/55/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 20 ноември 2013 година (ОВ L 354, 2013 г., стр. 132) (наричана по-нататък „Директива 2005/36“).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между Malta Dental Technologists Association (Малтийска асоциация на зъботехниците, наричана по-нататък „MDTA“) и г-н John Salomone Reynaud, от една страна, и от друга, Superintendent tas-Saħħa Pubblika (Главна инспекция по обществено здраве, Малта) (наричана по-нататък „Главната инспекция“) и Kunsill tal-Professjonijiet Kumplimentari għall-Medicina (Съвет за професиите в областта на комплементарната медицина, Малта) (наричан по-нататък „СПКМ“) по повод на заявлението за признаване в Малта на професионалните квалификации на клиничните зъботехници (наричани по-нататък „КЗ“).

Правна уредба

Правото на Съюза

- 3 Съображение 3 от Директива 2005/36 гласи:

„Гаранцията, която настоящата директива предоставя на лицата, които са придобили своите професионални квалификации в една държава членка, за достъп до същата професия и за възможност за упражняване на тази професия в друга държава членка със същите права, както гражданите на тази държава членка, не накърнява изискването за удовлетворяване от страна на

специалиста мигрант на приложимите антидискриминационни условия за упражняване, които са приети от последната държава членка, при условие че тези условия са обективно обосновани и пропорционални“.

4 Член 1 от тази директива, озаглавен „Предмет“, гласи следното:

„Настоящата директива установява реда за признаване от държава членка, която обвързва достъпа до регламентирана професия или нейното упражняване на своята територия с притежаване на определени професионални квалификации (наричана по-нататък в текста „приемаща държава членка“), с цел достъп до тази професия и нейното упражняване, на професионални квалификации, придобити в една или повече други държави членки (наричана/наричани по-нататък в текста „държава членка по произход“), и който ред позволява на титуляря на споменатите квалификации да упражнява там същата професия.

Настоящата директива установява също така правила относно частичния достъп до регламентирана професия и признаването на стажове за усвояване на професията в друга държава членка“.

5 Член 3 от посочената директива е озаглавен „Дефиниции“ и параграф 1 от него предвижда:

„По смисъла на настоящата директива:

- а) „регламентирана професия“ е професионална дейност или съвкупност от професионални дейности, достъпът до които, упражняването на които или един от начините на упражняване на които, са подчинени, пряко или непряко, [по силата на] законовите, подзаконовите или административните разпоредби, на притежаването на определени професионални квалификации [...];
- б) „професионални квалификации“ са квалификации, доказани с удостоверения за професионални квалификации, удостоверение за правоспособност по член 11, буква а), i) и/или удостоверение за професионален стаж;
- в) „удостоверения за професионални квалификации“ са дипломи, свидетелства и други удостоверения, издадени от компетентен орган в държава членка, определен за тази цел по силата на закони, подзаконови и административни разпоредби на тази държава членка и удостоверяващ успешното завършване на професионално обучение, проведено преимуществено на територията на Общността. Когато първото изречение на тази дефиниция не се прилага, удостоверенията за професионални квалификации, посочени в параграф 3, се приравняват на удостоверения за професионални квалификации;

[...]

- д) „регламентирано образование и обучение“ е всяко обучение, което е специално насочено към упражняване на определена професия и което включва курс или курсове, допълнени, при необходимост, с професионално обучение или пробен, или професионален стаж.

[...]“.

6 Член 4 от същата директива, озаглавен „Последици от признаването“, гласи:

„1. Признаването на професионални квалификации от приемащата държава членка предоставя на бенефициерите достъп в тази държава членка до упражняване на същата професия, за която са придобили квалификация в държавата членка по произход, и право да упражняват тази професия в приемащата държава членка при същите условия, които се прилагат за нейните граждани.

2. За целите на настоящата директива професията, която молителят желае да упражнява в приемащата държава членка, е същата, за която е придобил квалификация в своята държава членка по произход, ако съответните професионални дейности са съпоставими.

3. Чрез дерогация от параграф 1 частичният достъп до професия в приемащата държава членка се предоставя съгласно условията, определени в член 4е“.

7 Съгласно член 4е от Директива 2005/36, озаглавен „Частичен достъп“:

„1. Компетентният орган на приемащата държава членка предоставя частичен достъп според конкретния случай до професионална дейност на нейна територия само когато са изпълнени всички условия, посочени по-долу:

а) специалистът е напълно квалифициран да упражнява в държавата членка по произход професионалната дейност, за която се иска частичен достъп в приемащата държава членка;

[...]“.

8 Глава I от дял III на тази директива е озаглавена „Обща система за признаване на удостоверения за обучение“. Тази глава обхваща членове 10—14 от посочената директива.

9 Член 10 от същата директива, озаглавен „Приложно поле“, предвижда:

„Тази глава се прилага към всички професии, които не попадат в приложното поле на глави II и III от този дял [...]“.

10 Член 11 от Директива 2005/36, озаглавен „Квалификационни нива“, групира квалификациите за целите на член 13 и на член 14, параграф 6 от тази директива.

11 Член 13 от посочената директива е озаглавен „Условия за признаване“ и параграф 1, първа алинея от него гласи:

„Ако достъпът до регламентирана професия или нейното упражняване в приемаща държава членка са обвързани с притежаване на определени професионални квалификации, компетентният орган на тази държава членка разрешава на заявителите достъп до тази професия и нейното упражняване при същите условия, които се прилагат към нейните граждани, ако заявителите притежават удостоверение за правоспособност или удостоверение за професионални квалификации по член 11, изисквани от друга държава членка за получаване на достъп до тази професия и упражняването ѝ на нейна територия“.

12 Глава III от дял III на Директива 2005/36 е озаглавена „Признаване на минималните квалификационни изисквания въз основа на координация“. Тази глава обхваща членове 21—49 от разглежданата директива.

13 Съгласно член 34 от Директива 2005/36, озаглавен „Базово обучение по дентална медицина“:

„1. За достъп до базово обучение по дентална медицина се изисква притежаване на диплома или свидетелство, изисквано за прием за съответното обучение в университет или висше учебно заведение на ниво, признато за равностойно в държава членка.

[...]

3. Базовото обучение по дентална медицина гарантира, че заинтересованото лице е придобило следните знания и умения:

- а) достатъчни познания върху науките, на които се основава [денталната медицина] и добро разбиране на научните методи, включително принципите за измерване на биологичните функции, оценката на научно установени факти и анализа на данни;
- б) достатъчно разбиране на структурата, психологията и поведението на здравите и болните индивиди, както и влиянието на природната и социалната среда върху здравето състояние при хората, доколкото тези фактори засягат денталната медицина;
- в) достатъчни познания върху структурата и функцията на зъбите, устата, челюстите и свързаните с тях тъкани, както здрави, така и болни, и върху тяхното отношение към общото състояние на здравето и към физическото и социалното благополучие на пациента;
- г) достатъчни познания по клиничните дисциплини и методи, които позволяват на лекаря по дентална медицина да си състави цялостен поглед върху аномалиите, уврежданията и болестите на зъбите, устата, челюстите и свързаните с тях тъкани, както и [върху] профилактична[та], диагностична[та] и терапевтична[та] дентална медицина;
- д) достатъчен клиничен опит, придобит под подходящ надзор.

В резултат на обучението лекарят по дентална медицина трябва да придобие уменията, необходими за упражняване на всички дейности, включващи профилактика, диагностика и лечение на аномалии и болести на зъбите, устата, челюстите и свързаните с тях тъкани“.

14 Член 36 от тази директива, озаглавен „Упражняване на професионалните дейности на лекари по дентална медицина“, предвижда:

„1. За целите на настоящата директива, професионалните дейности на лекари по дентална медицина са дейностите, дефинирани в параграф 3 и упражнявани въз основа на професионалните квалификации, изброени в точка 5.3.2 от Приложение V.

2. Професията „лекар по дентална медицина“ се основава на обучение по дентална медицина, предвидено в член 34, и представлява специфична професия, която е отделна от други общи или специализирани медицински професии. Упражняването на дейностите на лекар по дентална медицина предполага притежаване на удостоверенията за професионални квалификации, изброени в точка 5.3.2 от Приложение V. [...]

3. Държавите членки гарантират, че лекарите по дентална медицина могат по принцип да получат достъп до, и да упражняват дейностите по профилактика, диагностициране и лечение на аномалии и болести на зъбите, устата, челюстите и околните тъкани, при съблюдаване на регулаторните разпоредби и правилата за професионална етика, на датите, посочени в точка 5.3.2 от Приложение V“.

Малтийското законодателство

15 Член 2 от Att dwar il-Professjonijiet tas-Saħħa (Kapitolu 464 tal-Ligijiet ta' Malta) (Закон за професиите в здравеопазването (глава 464 от Законите на Малта) дефинира „лице, което упражнява свободна професия в областта на комплементарната медицина“ като „лице, което упражнява свободна професия в областта на здравеопазването и чието име е вписано в регистрите на професиите в областта на комплементарната медицина, посочени в член 28“.

16 Съгласно член 25, параграф 1 от този закон:

„Никой не може да упражнява професия в областта на комплементарната медицина ако името му не е вписано в съответния регистър, воден от [СПКМ] в съответствие с разпоредбите на този закон“.

17 Член 28, параграф 1 от посочения закон гласи:

„[СПКМ] води отделни регистри за всяка от професиите в областта на комплементарната медицина, изброени в третото приложение, [...] в които, по заявление от съответното лице, се вписва името на всеки гражданин на Малта или на държава членка, който притежава:

- a) нужната квалификация, получена от Университета на Малта, от обучаваща институция или след преминалото обучение, организирано от Министерството на здравеопазването, по професия, за която се води отделен регистър; или
- b) квалификация, получена в държава членка и призната в съответствие със Закона за взаимното признаване на професионални квалификации или със съответните подзаконовни актове; или
- c) квалификация по съответната професия, получена от друго висше учебно заведение, колеж или училище, признат(о) от [СПКМ]:

при условие че за целите на тази квалификация [СПКМ] може да постави изискване съответното лице да премине тест за професионални умения и езикови познания“.

18 В приложение III от Закона за професиите в здравеопазването (глава 464 от Законите на Малта), в което са изброени професиите в областта на комплементарната медицина, се посочва професията зъботехник, но не и професията КЗ.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

19 MDTA и г-н Reynaud сезират запитващата юрисдикция с жалба, целяща признаването в Малта на професионалните квалификации на КЗ. В жалбата си те молят да бъде разпоредено на Главната инспекция и на СПКМ да регистрират в Малта КЗ, които са признати като такива в други държави членки, и да им позволят да упражняват професията си в Малта. Освен това MDTA и г-н Reynaud искат от съда да постанови, че КЗ могат да упражняват своята професия, без за това да е необходимо пациентът да бъде насочван от лекар по дентална медицина.

20 КЗ са експерти в областта на протетичната стоматология, включително в изработването на зъбни протези или изкуствени зъби, които извършват също така поправка или модификация на зъбни протези.

- 21 MDTA и г-н Reynaud уточняват, че дейността на КЗ не създава риск за пациентите от настъпване на непоправими вреди, доколкото, в случай че зъбният апарат се окаже некачествен, единствената последица от това е, че той трябва да бъде коригиран или сменен.
- 22 От акта за преюдициално запитване се установява, че КЗ не са признати в Малта и следователно не могат да упражняват професията си там, тъй като единствено зъботехниците са признати и регистрирани в тази държава членка.
- 23 MDTA и г-н Reynaud не целят професията на КЗ да бъде призната като здравна професия, различна от професията на зъботехниците, а КЗ да бъдат включени в регистъра на клиничните зъботехници, който се води от СПКМ.
- 24 Запитващата юрисдикция посочва, че жалбата на MDTA и г-н Reynaud се отнася до трансграничното упражняване на професията на КЗ от лица, които желаят да се установят в Малта. Тази юрисдикция добавя, че в това отношение малтийското законодателство не въвежда каквато и да е дискриминация между малтийските граждани и гражданите на другите държави членки, доколкото професията на КЗ не се признава принципно, без оглед на националността на съответните лица.
- 25 Тъй като приема, че разрешаването на спора в главното производство зависи от тълкуването на членове 49, 52 и 56 ДФЕС, както и на Директива 2005/36, *Prim'Awla tal-Qorti Ċivili* (Граждански съд, първи състав, Малта) решава да спре производството и да зададе на Съда следните преюдициални въпроси:
- „1) Несъвместимо ли е с принципите и правните норми, уреждащи създаването на единния пазар, и по-специално с тези в членове 49 ДФЕС, 52 ДФЕС и 56 ДФЕС, малтийските здравни власти да забраняват или да отказват да признаят професията „[КЗ]“, при положение че въпреки липсата на дискриминация в закона лица от други държави членки, които са подали заявление в този смисъл, на практика са лишени от възможността да се установят в Малта с цел упражняване на професията си, въпреки че не съществува опасност за общественото здраве?
  - 2) Приложима ли е Директива [2005/36] по отношение на [КЗ], като се има предвид, че ако дадена протеза се окаже некачествена, единствено би могло да се наложи коригиране или смяна на некачествения стоматологичен апарат, без никакъв риск за пациента?
  - 3) Може ли наложената от малтийските здравни власти забрана, която се оспорва по настоящото дело, да послужи за постигане на целта за осигуряване на високо равнище на защита на общественото здраве, при положение че всяка некачествена протеза може да бъде сменена без никакъв риск за пациента?
  - 4) Представлява ли нарушение на принципа на пропорционалност начинът, по който [Главната инспекция] тълкува и прилага Директива [2005/36] по отношение на [КЗ], които подават пред тях заявления за признаване?“.

По допустимостта на преюдициалното запитване

- 26 В писменото си становище малтийското правителство поддържа, че поставените от запитващата юрисдикция въпроси са недопустими, доколкото, първо, те са формулирани на твърде ранен етап от националното производство, като по този начин не се дава възможност на страните да представят доказателства, второ, те се основават на погрешната хипотеза, че дейността на КЗ не крие риск за човешкото здраве, трето, те се основават на неправилната констатация, че КЗ от други държави членки не могат да упражняват професионалната си дейност в Малта.

- 27 В писменото си становище австрийското правителство изразява съмнения относно компетентността на Съда да отговори на поставените въпроси, доколкото делото по главното производство не съдържа какъвто и да е трансграничен елемент, тъй като MDTA, която е подала жалбата пред запитващата юрисдикция, е малтийска асоциация.
- 28 В това отношение следва да се припомни, че въпросите, които са свързани с тълкуването на правото на Съюза и са поставени от националния съд в нормативната и фактичката рамка, които той определя съгласно своите правомощия и проверката на чиято точност не е задача на Съда, се ползват с презумпция за релевантност. Съдът може да откаже да се произнесе по отправено от национална юрисдикция преюдициално запитване само ако е съвсем очевидно, че исканото тълкуване на правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора по главното производство, когато проблемът е от хипотетично естество или още когато Съдът не разполага с необходимите данни от фактическа и правна страна, за да бъде полезен с отговора на поставените му въпроси (вж. по-специално решение от 6 септември 2016 г., Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, т. 20 и цитираната съдебна практика).
- 29 Освен това национална юрисдикция решава на кой етап от производството следва да постави на Съда преюдициален въпрос (решение от 17 април 2007 г., AGM-COS.MET, C-470/03, EU:C:2007:213, т. 45 и цитираната съдебна практика).
- 30 Що се отнася до твърдяната от австрийското правителство липса на трансграничен елемент в спора по главното производство, следва да се посочи, че освен обстоятелството, че въпросите се отнасят не само до разпоредбите на ДФЕС, но и до тези на Директива 2005/36, запитващата юрисдикция е сезирала Съда в рамките на производство относно законосъобразността на национални разпоредби, образувано по почин на асоциация на клиничните зъботехници, а именно MDTA, които разпоредби се прилагат не само по отношение на малтийските граждани, но и по отношение на гражданите на другите държави членки. Следователно решението, което тази юрисдикция ще приеме след постановяването на решението на Съда, ще има действие и спрямо гражданите на други държави членки (вж. в този смисъл решения от 8 май 2013 г., Libert и др., C-197/11 и C-203/11, EU:C:2013:288, т. 35 и от 15 ноември 2016 г., Ullens de Schooten, C-268/15, EU:C:2016:874, т. 51).
- 31 Оттук следва, че преюдициалното запитване е допустимо.

По същество

- 32 Със своите въпроси, които следва да се разгледат заедно, запитващата юрисдикция иска да установи по същество дали разпоредбите на ДФЕС относно основните свободи и разпоредбите на Директива 2005/36 трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат правна уредба на държава членка като разглежданата в главното производство, която предвижда, че дейността на зъботехника трябва да се упражнява в сътрудничество с лекар по дентална медицина, доколкото съгласно посочената правна уредба това изискване е приложимо по отношение на КЗ, придобили професионалните си квалификации в друга държава членка и желаещи да упражняват своята професия в първата държава членка.
- 33 В самото начало следва да се посочи, че съгласно член 1 от Директива 2005/36 тя установява реда за признаване от държава членка (приемащата държава членка), която обвързва достъпа до регламентирана професия или нейното упражняване на своята територия с притежаване на определени професионални квалификации, с цел достъп до тази професия и нейното упражняване, на професионални квалификации, придобити в една или повече други държави членки (държавите членки по произход), и който ред позволява на титуляря на квалификациите да упражнява там същата професия.

- 34 По силата на член 3, параграф 1, буква а) от тази директива понятието „регламентирана професия“ се отнася до професионална дейност или съвкупност от професионални дейности, достъпът до които, упражняването на които или един от начините на упражняване на които са подчинени, пряко или непряко, съгласно законовите, подзаконовите или административните разпоредби, на притежаването на определени професионални квалификации. Следователно дефиницията на понятието „регламентирана професия“ по смисъла на посочената директива попада в обхвата на правото на Съюза (решение от 6 октомври 2015 г., Brouillard, C-298/14, EU:C:2015:652, т. 36 и цитираната съдебна практика).
- 35 Видно от член 3, параграф 1, букви б), в) и д) от Директива 2005/36, понятието „определени професионални квалификации“, съдържащо се в член 3, параграф 1, буква а) от тази директива, се отнася до всяка квалификация, която съответства на удостоверение за професионална квалификация, специално насочено към подготовка на неговите притежатели за упражняването на определена професия (вж. в този смисъл решение от 6 октомври 2015 г., Brouillard, C-298/14, EU:C:2015:652, т. 38).
- 36 Съгласно акта за преюдициално запитване издаденото от университет удостоверение за професионални квалификации, каквото се изисква съгласно член 28 от Закона за професиите в здравеопазването (глава 464 от Законите на Малта) с оглед на достъпа до професиите в областта на комплементарната медицина, е насочено конкретно към подготовка на неговия притежател за упражняването на такива професии. В приложение III от посочения закон обаче сред професиите в областта на комплементарната медицина се споменава професията зъботехник.
- 37 Следователно, при условие че запитващата юрисдикция установи спазването на член 3, параграф 1, букви б), в) и д) от Директива 2005/36, що се отнася до предвидените в малтийското право изисквания за професионална квалификация на зъботехниците, следва да се приеме, че професията зъботехник е регламентирана професия в Малта по смисъла на член 3, параграф 1, буква а) от тази директива.
- 38 Тъй като професията зъботехник не се съдържа сред разпоредбите на глави II и III от дял III на Директива 2005/36, по отношение на нея се прилага общата система за признаване на удостоверения за обучение, предвидена в глава I от този дял, и по-специално в членове 10—14 от тази директива.
- 39 Съгласно член 13, параграф 1, първа алинея от посочената директива, ако достъпът до регламентирана професия или нейното упражняване в приемащата държава членка са обвързани с притежаване на определени професионални квалификации, компетентният орган на тази държава членка разрешава достъпа до тази професия и нейното упражняване при същите условия, които се прилагат към нейните граждани, на молителите, притежаващи удостоверение за правоспособност или удостоверение за професионални квалификации, посочени в член 11 от същата директива, изисквани от друга държава членка за получаване на достъп до същата професия и за нейното упражняване на нейната територия.
- 40 Изразът „[същата] професия“, който се съдържа в член 13, параграф 1, първа алинея от Директива 2005/36, трябва да се разбира като отнасящ се за професиите, които в държавата членка по произход и в приемащата държава членка са или идентични, или аналогични, или в определени случаи са просто равностойни с оглед на обхванатите от тях дейности (вж. в този смисъл решение от 19 януари 2006 г., Colegio de Ingenieros de Caminos, Canales y Puertos, C-330/03, EU:C:2006:45, т. 20).
- 41 Запитващата юрисдикция следва да вземе предвид всички дейности, които се обхващат от разглежданата професия в съответните две държави членки, а именно професията зъботехник в Малта и професията КЗ в друга държава членка, за да определят дали действително става

въпрос за „[същата] професия“ по смисъла на член 13, параграф 1, първа алинея от Директива 2005/36 (вж. в този смисъл решение от 19 януари 2006 г., Colegio de Ingenieros de Caminos, Canales y Puertos, C-330/03, EU:C:2006:45, т. 20).

- 42 В това отношение следва да се приеме, че съгласно представената на Съда преписка компетентните малтийски органи не отказват на КЗ достъп до професията зъботехник в делото по главното производство, а считат, че дейността на КЗ и техните професионални квалификации съответстват на тези на зъботехниците в Малта.
- 43 В този контекст и при условие че запитващата юрисдикция осъществи необходимата проверка съгласно посочените в точка 41 от настоящото решение критерии, не може да се изключи вероятността професията зъботехник и професията КЗ да се приемат за „[същата] професия“ по смисъла на член 13, параграф 1, първа алинея от Директива 2005/36.
- 44 По-нататък, в това отношение е ирелевантно посоченото в акта за преюдициално запитване обстоятелство, че квалификациите на даден КЗ, които се изискват от държавата членка по произход, надхвърлят тези, които се изискват за зъботехник, чиято професия е регламентирана в приемащата държава членка.
- 45 След като това е прието за установено, трябва да се разгледа съдържашото се в малтийската правна уредба изискване дейността на зъботехниците в Малта да се упражнява в сътрудничество с лекар по дентална медицина, като тези зъботехници нямат право да работят пряко с пациентите без посредничеството на такъв лекар.
- 46 В това отношение следва да се приеме за установено, че условията за упражняване на професията зъботехник или на професията КЗ сами по себе си не са хармонизирани с Директива 2005/36.
- 47 Всъщност, както счита по същество генералният адвокат в точка 13 от заключението си, член 4 от Директива 2005/36, тълкуван в светлината на съображение 3 от нея, сочи, че приемащата държава членка следва да определи условията за упражняване на регламентирана професия при спазване на правото на Съюза.
- 48 Следователно лице, което упражнява професията КЗ в своята държава членка по произход, не може да се позовава на Директива 2005/36, за да оспори изискване за упражняване на професията зъботехник в сътрудничество с лекар по дентална медицина, каквото е налице в главното производство.
- 49 Както посочва по същество генералният адвокат в точка 13 от заключението си, обратното би означавало една държава членка да бъде задължена да копира условията за упражняване на дадена професия от тези, които преобладават в други държави членки, и да позволи разглежданата директива да се използва като инструмент за заобикаляне на условията за упражняване на регламентирани професии, въпреки че последните не са били предмет на хармонизация.
- 50 Макар да е вярно, че някои от дейностите на КЗ могат да попадат сред дейностите, характерни за професията лекар по дентална медицина, и че при определени условия член 4е от Директива 2005/36 предвижда частичен достъп до професионална дейност, във всички случаи следва да се напомни, че жалбоподателите в главното производство никога не са искали частичен достъп до професията лекар по дентална медицина съгласно параграф 1, буква а) от този член.
- 51 Така, без дори да е необходимо Съдът да се произнеса по въпроса дали в конкретния случай частичният достъп би бил възможен от правна гледна точка, се налага изводът, че при условията на делото по главното производство член 4е от Директива 2005/36 не е приложим.

- 52 Освен това, що се отнася до аспектите на условията за упражняване на професията зъботехник или тази на КЗ, които не са хармонизирани с Директива 2005/36, следва да се прецени дали изискването за упражняване на професията зъботехник в сътрудничество с лекар по дентална медицина е в съответствие с Договора за функционирането на ЕС.
- 53 В това отношение е от значение да се напомни, че държавите членки трябва да упражняват компетентността си за определяне на посочените в предходната точка условия при спазване на гарантираните от Договора за функционирането на ЕС основни свободи (вж. по аналогия решение от 27 юни 2013 г., *Nasiopoulos*, C-575/11, EU:C:2013:430, т. 20 и цитираната съдебна практика).
- 54 Без съмнение, съгласно член 168, параграф 7 ДФЕС в тълкуването му, дадено в практиката на Съда, правото на Съюза не засяга правомощието на държавите членки да приемат разпоредби, предназначени да организират здравните услуги. Въпреки това при упражняване на тези правомощия държавите членки трябва да спазват правото на Съюза, и по-конкретно разпоредбите на Договора за функционирането на ЕС относно свободата на установяване, които съдържат забрана за държавите членки да въвеждат или оставят в сила необосновани ограничения за упражняването на тази свобода в областта на здравеопазването (решение от 26 септември 2013 г., *Ottica New Line*, C-539/11, EU:C:2013:591, т. 24 и цитираната съдебна практика).
- 55 В това отношение е от значение да се приеме, че доколкото в държавата членка по произход КЗ имат право да работят пряко с пациентите, без задължителното посредничество на лекар по дентална медицина, изискването за подобно посредничество, предвидено в правната уредба на приемащата държава членка по отношение на зъботехниците, може да направи упражняването на гарантираното с член 49 ДФЕС право на свободно установяване по-непривлекателно за тях.
- 56 Съгласно постоянната съдебна практика ограниченията на свободата на установяване, които се прилагат без дискриминация с оглед на гражданството, могат да бъдат обосновани с императивни съображения от общ интерес, при условие че са в състояние да гарантират осъществяването на преследваната цел и че не надхвърлят необходимото за постигането на тази цел (решение от 26 септември 2013 г., *Ottica New Line*, C-539/11, EU:C:2013:591, т. 33 и цитираната съдебна практика).
- 57 В делото по главното производство изискването за подобно задължително посредничество се основава на предпоставката, че единствено лицата, завършили посоченото в член 34 от Директива 2005/36 обучение по дентална медицина и притежаващи удостоверение за завършено базово обучение по дентална медицина, са достатъчно квалифицирани да упражняват дейностите, изброени в член 36, параграф 3 от тази директива, по профилактика, диагностициране и лечение на аномалии и болести на зъбите, устата, челюстите и околните тъкани.
- 58 При тези условия задължителното участие на лекар по дентална медицина при лечението на пациент, на който се предоставят услуги от зъботехник, цели да гарантира защитата на общественото здраве, съставляващо императивно съображение от общ интерес, което може да обоснове ограничение на свободата на установяване.
- 59 Поради това следва да се провери дали разглежданата в делото по главното производство забрана е подходяща за осъществяване на преследваната цел и дали не надхвърля необходимото за постигането на тази цел.
- 60 Съгласно постоянната практика на Съда, за да се прецени дали държава членка е спазила принципа на пропорционалност в областта на общественото здраве, следва да се вземе предвид обстоятелството, че животът и здравето на хората се нареждат на първо място сред ценностите

и интересите, защитавани от Договора за функционирането на ЕС, и че държавите членки следва да решат в каква степен възнамеряват да осигурят закрилата на общественото здраве и по какъв начин трябва да бъде постигната посочената степен. Тъй като тази степен може да бъде различна в различните държави членки, на последните следва да се признае свобода на преценка в тази област (вж. в този смисъл решение от 19 октомври 2016 г., Deutsche Parkinson Vereinigung, C-148/15, EU:C:2016:776, т. 30 и цитираната съдебна практика).

- 61 В същото време общественото здраве налага при преценката на националните мерки, насочени към неговата закрила, особена бдителност (вж. в този смисъл решение от 27 юни 2013 г., Nasiopoulos, C-575/11, EU:C:2013:430, т. 27).
- 62 С оглед на риска за здравето на пациента, който е присъщ за всички дейности, посочени в точка 57 от настоящото решение, на значимостта на целта за защита на общественото здраве, както и на напомненото в точка 60 от настоящото решение право на преценка, с което разполагат държавите членки при постигането на тази цел, следва да се приеме за установено, както посочва генералният адвокат в точки 26—30 от заключението си, че изискването за задължително посредничество на лекар по дентална медицина е подходящо за постигане на посочената цел и не надхвърля необходимото за нейното постигане.
- 63 С оглед на гореизложените съображения следва да се отговори на поставените въпроси, че член 49 ДФЕС, член 4, параграф 1 и член 13, параграф 1, първа алинея от Директива 2005/36 трябва да се тълкуват в смисъл, че допускат правна уредба на държава членка като разглежданата в главното производство, която предвижда, че дейността на зъботехника трябва да бъде упражнявана в сътрудничество с лекар по дентална медицина, доколкото съгласно посочената правна уредба това изискване е приложимо по отношение на КЗ, които са придобили професионалните си квалификации в друга държава членка и желаят да упражняват професията си в първата държава членка.

По съдебните разноски

- 64 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (трети състав) реши:

Член 49 ДФЕС, член 4, параграф 1 и член 13, параграф 1, първа алинея от Директива 2005/36/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 септември 2005 година относно признаването на професионалните квалификации, изменена с Директива 2013/55/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 20 ноември 2013 година, трябва да се тълкуват в смисъл, че допускат правна уредба на държава членка като разглежданата в главното производство, която предвижда, че дейността на зъботехника трябва да бъде упражнявана в сътрудничество с лекар по дентална медицина, доколкото съгласно посочената правна уредба това изискване е приложимо по отношение на клинични зъботехници, които са придобили професионалните си квалификации в друга държава членка и желаят да упражняват професията си в първата държава членка.

Подписи